

Gustáv Murín

KOMÁRE V RAJI

SVETOBĚŽKY Z 21 KRAJÍN SVETA

GUSTÁV MURÍN

KOMÁRE V RAJI

SVETOBĚŽKY Z 21 KRAJÍN SVĚTA

Dokončenie rukopisu podporil Fond na podporu umenia.

Autor ďakuje Literárnemu fondu za možnosť pracovať na tomto rukopise v DSS Timrava.

CESTA AKO DOBRODRUŽSTVO

Do Záhrebu ďaleko (Chorvátsky príbeh)

Mŕtvola v Moskve (Ruský príbeh)

Cesta do Indie (Indický príbeh)

Básnik na úteku (Vietnamský príbeh)

NÁSTRAHY NA CESTÁCH

Banka po indicky (Indický príbeh)

Jediný múdry v celom zájazde (Egyptský príbeh)

Ako som sa neoženil v Nepále (Nepálsky príbeh)

KRAJINA MENOM NOSTALGIA

Déjavú v Oklahome (Americký príbeh)

Pitka v starých zlých časoch (Ukrajinský príbeh)

Čo je šťastie? (Sovietsky príbeh)

Potkani v Likani (Gruzínsky príbeh)

Oslava po sovietsky... (Sovietsky príbeh)

PRÍBEHY NA NEUVERENIE

Ľudia perfektnej krajiny (Americký príbeh)

Výhľad natruc susedom (Švajčiarsky príbeh)

Zúčastnení zároveň víťazmi (Slovenský príbeh)

Až pôjdete do Indie (Indický príbeh)

ATRAKCIE, ZA KTORÉ SA NEPLATÍ

Tajomstvo v skrini (Americký príbeh)

Bohovia a borovička (Egyptský príbeh)

S anjelmi po Jeruzaleme (Izraelský príbeh)

ZÁZRAKY SA DEJÚ, LEN OTVORIŤ OČI

Anjeli v akcii (Slovenský príbeh)

Nič nie je stratené (Anglický príbeh)

Mapa (Slovenský príbeh)

Neproprovokujte pána Boha (Gruzínsky príbeh)

CESTY NA TANIERI

Kočičky (Český príbeh)

Toto si radšej nepýtajte... (Obecný príbeh)

Pozor na špeciality! (Francúzsky príbeh)

AKO SA DOROZUMIEŤ

Na čo je dobré ovládať jazyky (Ruský príbeh)

Stretnutie v Medane (Indonézsky príbeh)

Zamilovaní si rozumejú (Rumunský príbeh)

PREKVAPENIA VO SVETE

Krajina poznačená ľuďmi (Indický príbeh)

Komáre v raji (Švajčiarsky príbeh)

Suvenír s dušou (Mexický príbeh)

Časy sa menia (Francúzsky príbeh)

HOTEL, AKO DRUHÝ DOMOV

Lekcia mojej Bohyne (Americký príbeh)

Bieda uprostred noblesy (Belgický príbeh)

ŠAMPIÓN I PREŽITIA

Prečo nerád niečo vyhadzujem (Egyptský príbeh)

Boj o prežitie (Americký príbeh)

Saša všetko vybaví (Ruský príbeh)

NAD OBLAKMI AKO DOMA

Daj si pauzu (Holandský príbeh)

No problem (Americký príbeh)

Let do Japonska (Japonský príbeh)

ZAMYSLENIA NA ZÁVER

Atrakcie matky Prírody (Slovenský príbeh)

Pomník neznámeho fotografa (Obecný príbeh)

Kde sme doma? (Obecný príbeh)

Cesta ako dobrodružstvo

Sú cestovatelia a sú cestujúci. Ja sa zaradujem niekde medzi tieto dve kategórie. Cestovatelia vedia, kam idú a dlho sa na to pripravujú. Cestujúcich ženie aktuálna povinnosť alebo idú za oddychom. Tí prví dobrodružstvo na cestách priam vyhľadávajú, tým druhým sa môže nechtiac prihodiť. Nás, čo sme kdesi medzi (napríklad tým, že cestovanie patrí k našej práci) vedia dobrodružné okamihy vždy zaskočiť. Ale ak majú šťastný koniec, je to vďačná téma na rozprávanie...

DO ZÁHREBU ĎALEKO

Chorvátsky príbeh

Kto chce cestovať, nesmie zaváhať. Je v tom kus poverčivosti, ale nadšenec cestovania zásadne neodmieta ponúkanú šancu z obavy, že už žiadna ďalšia nepríde. Bol som pri tom, keď môj priateľ dokumentarista Pavol Barabáš váhal, či ísť do Antarktídy. Bolo to príliš riskantné. Ale možnosť, že by ho už nikdy nikto nikam nezavolať, riskovať tiež nechcel. A ak sa Pavol nebál Antarktídy, čo by som sa ja zľakol Záhrebu?

Bolo to dosť šibnuté už od začiatku. V piatok doobeda som šiel niečo vybaviť do Slovenského rozhlasu. Keď som nastúpil do výťahu, už tam stál jeden môj známy s jedným neznámym. Behom troch poschodí sa ten neznámy stihol môjmu známemu posťažovať, že ešte ten večer ide autom do Záhrebu, ale nemá ísť s kým a bojí sa, že

v noci naňho osamote príde za jazdy spánok. Na štvrtom poschodí som sa počul zahlasiť:

„Idem s vami.“

Neznámy sa predstavil ako rozhlasový redaktor Tomáš Beseda, ktorý ide urobiť reportáž z víkendovej výročnej schôdze Spolku chorvátsko-slovenského priateľstva v Záhrebe. Keďže tam mám dobrých literárnych priateľov a ubytovanie i pohostenie bolo zabezpečené, neváhal som vyraziť s neznámym kolegom novinárom na cesty. Oznamil som tú novinu svojej žene Janine, rozlúčil sa s deťmi (pohotovo sľúbil darčeky) a čakal. Ale Tomáš sa u nás neobjavil podvečer, ani večer, ani neskorý večer. A dobre urobil. Keď konečne prišiel a my sme vyrazili, bola tma tmúca a ja už ospalý. Za bieleho svetla a pri zmysloch by som do toho jeho vehiklu nemohol nastúpiť.

Redaktor Slovenského rozhlasu Tomáš Beseda bol vlastníkom auta Škoda 1000 MB. Už keď to bol zbrusu nový model mladoboleslavskej Škodovky, dostal prezývku „tisíc malých bolestí“. V čase, keď sme v ňom vyrazili na viac ako tristo kilometrov dlhú cestu z Bratislavy do Záhrebu, Tomášovo auto nebolo ani zbrusu, ani nové, výkonnosť klesla na Škodu 205, ale zato bolestí bolo nad tisícku. To som ale ako motoristický laik vôbec netušil. Tomáša som spoľahlivo navigoval po Viedeň, previedol cez mesto na diaľnicu a upokojený vytrvalým hučaním-hrkaním-vrčaním motora - zaspal.

Keď som sa prebral už bolo svetlo. Zobudil ma jav naozaj neobvyklý. Šofér Tomáš, posmelený celonočným výkonom vozu, sa rozhodol predbehnúť - autobus! Bol to zničujúci manéver. Auto zo seba vydávalo posledné sily za neuveriteľného rachotu

motora a ten, práve keď sme sa prácne dostávali asi na úroveň zadných kolies autobusu, náhle stíchol.

„Čo sa deje?“ opýtal som sa Tomáša ešte stále rozospatý.

„Horíme,“ odpovedal pokojne Tomáš. Hneď som sa prebral, aby som si vypočul odbornú prednášku o tom, ako sa v škodovke pri nadmernom výkone zvykne odtrhnúť hadička prívodu paliva a to potom strieka na rozpálený motor. Oblial ma studený pot, ale Tomáš sa tváril ako hasič-profesionál. Zastavil na okraji diaľnice a pohotovo vyskočil z auta. Ja za ním. Tomáš obratne, vyzbrojený (asi) azbestovými rukavicami, otvoril zadnú kapotu. Nehoreli sme, ale hadička bola naozaj uvoľnená a palivo striekalo ako pri konkurze na novú fontánu Di Trevi v Ríme. Tomáš to však všetko dokázal zneškodniť ešte skôr, než sa nečakane zjavila rakúska diaľničná hliadka, aby sa opýtala, čo nám chýba. Tvárili sme sa, že nič a vyštartovali na ďalšiu cestu. Zvyšok cesty do Záhrebu som vyzýval Tomáša, aby nepredbiehal už ani traktory.

Záhrebský pobyt sa vydaril. Stretol som svojich známych a spoznal nových, Tomáš urobil reportáž. Ja som získal dostatok materiálu na tú svoju. Zdalo sa, že spiatočnej ceste nemá čo brániť. Ale pár kilometrov sa Záhrebom začal Tomáš podivne manévrovať na ceste.

„Čo sa deje?“ opýtal som sa naivne, „Horíme?“

„Nie, nehoríme,“ ubezpečil ma Tomáš, „akurát nefungujú brzdy.“

Chytil som sa pevne sedadla.

„Čo budeme robiť?“

„Nič, pôjdeme opatrne,“ povedal Tomáš.

Nie som veriaci, ale viem sa modliť ku Škode 1000 MB. V duchu, samozrejme. A ten voz naozaj nezlyhal, len na hraniciach to bolo zaujímavé. Tomáš sa nemohol ako iní v kolóne posúvať motorom a zase zabrzdiť sto krát až k hraničnej kontrole. Neubrzdili by sme to. Ale našli sme riešenie. Veď bolo leto a nebolo to ani tak veľmi nápadné. Boli sme jediné auto, ktoré malo obe predné dvere široko otvorené a z nich trčala vždy jedna noha. Tými sme sa v kolóne rozbíhali aj brzdili. Veľmi pôsobivé, hlavne na podrážky topánok.

V Rakúsku na diaľnici si Tomášova škodovka spomenula na svoje lepšie časy a zdalo sa, že brzdy zase začali fungovať. Na dohľad Bratislavy som si už vydýchol. Predčasne. Auto chrchlavo zakašľalo a náhle zastalo.

„Požiar alebo brzdy?“ opýtal som sa.

„Došiel nám benzín,“ konštatoval Tomáš. Ale skôr než by som začal panikáriť a rozcvičovať sa na tlačenie auta až domov, vytiahol Tomáš kanister a do Bratislavy sme už dorazili bez nehody.

Teším sa až stretnem Pavla Barabáša po tom jeho antarktickom výlete. Nech sa len skúsi začať vyťahovať s napínavými zážitkami. To by si mal skúsiť odskočiť na víkend do Záhrebu, to je dobrodružstvo!

MŔTVOLA V MOSKVE

Ruský príbeh

Moskvu som zažil najskôr ako veľkú socialistickú dedinu a potom ako jedno z najdrahších miest sveta. Medzitým uplynulo pätnásť rokov a okrem iného pribudol

aj celkom nový, dovtedy neznámy fenomén – ruská mafia. Prvé desaťročie po páde komunizmu premenilo moskovské ulice na bitevné pole, kde sa odohrávali krvavé bitky rôznych mafiánskych klanov. Keď som sem na prelome tisícročí prišiel na spisovateľský kongres, Moskva už bola pokojnejšia. Ale aj tak som bol v strehu. A ukázalo sa, že oprávnene.

Kto nezažil viac ako troch spisovateľov pokope, netuší akí sú reční a hlavne akú majú vysokú spotrebu „živej vody“, v moskovských pomeroch teda vodky. Keď sa s kolegami nevidíte rok a nedajbože sa na program rokovania dostane nejaká kontroverzná otázka, je o čom debatovať až do rána. A tak som sa vracal do hotela neďaleko Červeného námestia pešo cez Arbat často až v ranných hodinách. V rannom sviežom vzduchu som zároveň aj triezvel a tak na mňa prichádzali rôzne myšlienky. Spomenul som si, ako rovnako veselých delegátov z Dánska okradli v Mexico City takmer v centre mesta. Tu som ja na neistých nohách sám kľučkoval pustými ulicami smerom k hotelu a pre istotu sa rozhliadal, z ktorej strany to príde. Najopatrnejší som bol prvú noc. Druhú som kráčal už smelšie a na tretiu som aj zabudol, že si mám dávať pozor. A vtedy to prišlo. Celkom nečakane a na mieste, kde by som to naozaj nepredpokladal.

Dokráčal som totiž bez úhony až do hotela, vo vestibule pozdravil postávajúce nočné pracovníčky a na správnom poschodí s úľavou vykročil do chodby k izbám. A tam ležala. Áno, bola to mŕtvola. Bol to šok. Odhadom tri hodiny ráno, nikde nikto, len ja a ten mŕtvy chlap. Videl som z neho vlastne len nohy. Ešte stihol otvoriť dvere do hotelovej izby a...

Zaváhal som, čo teraz? Volať rýchlo pomoc? A je ešte nejaká šanca? V týchto úvahách som už celkom triezvy rýchlo dokráčal k telu. Ten chlapík mal na sebe celkom solídny oblek, elegantné topánky. Ležal tvárou do izby, ruky rozhodene popri tele. Kľúče ležali pri pravej ruke. Stál som nad ním a než som si stačil čokoľvek uvážiť, „mŕtvola“ sa ozvala. Bol to zvuk, ktorý všetko zmenil. Ten chlap chrápal! Prizrel som sa mu bližšie. Zjavne to bol taký nočný vták, ako ja, ale toto bol domáci a tí pijú na doraz. Asi ešte dokázal dôjsť k dverám a aj otvoriť, ale prekročiť cez prah izby už bolo nad jeho sily.

Uvažoval som, ako mu pomôcť, keď sa nečakane pohol. V hlbokom spánku pokrčil nohy a to tak šikovne, že stačilo len zavrieť dvere. Bolo po probléme. Tak predsa sa od toho socializmu až tak veľa nezmenilo. Stále je v Rusku najmasovejším zabijakom – vodka.

CESTA DO INDIE

Indický príbeh

„Cesta dlhá tisíce míľ začína prvým krokom,“ to povedal čínsky mudrc Lao Tse. A ja dodávam – najlepšie, čo môžete urobiť pre let dlhý tisíce kilometrov, je nájsť včas letisko. Nie je to až také ľahké.

Let do Indie začínal veľmi skoro ráno a na cestu na letisko vo Schwechate sme s mojou ženou vyrazili autom za úplnej tmy. Plán bol prostý, došoférujem na letisko, rozlúčim sa s Janinou a ona zoberie auto domov. Nemohol som si v tej chvíli predstaviť ľahšiu úlohu, veď som tú cestu absolvoval už desiatky krát. Pravda, vždy

autobusom pravidelnej linky, alebo so šoférom, ale ved' tých pár kilometrov nie je žiadny problém. Problém nastal, keď sme na petržalskej strane zistili, že nový diaľničný obchvat nám ponúka hneď dve možnosti prechodu hraníc do Rakúska – cez Berg a cez Jarovce. V matnom svetle pouličných lúčov sme zvolili svetlejšiu stopu a tá nás doviedla do Jaroviec. A len kilometer za nimi číhala úplná tma a blúdenie po neoznačených bočných cestách tmavými rakúskymi dedinkami.

„Mal si ísť starou cestou.“ Túto múdrosť som mohol čakať. Moja milovaná žena má tie najlepšie nápady, ale až keď už je PO. A teraz sme boli v peknej PO.

„Ty si vždy múdra, keď už je neskoro.“

Poznáte tajomstvo manželskej hádky? Do troch minút po jej vypuknutí sa manželia hádajú už o niečom úplne inom, než je podstata problému. A hoci sme sa hádali schuti, ani o krok sme sa tým nepriblížili k vyriešeniu dilemy, kadiaľ vedie správna cesta na letisko.

Toto sú chvíle, ktoré pozná každý cestovateľ. Všetko je naplánované na minútu, všetko tam kdesi ďaleko nachystané do detailov, všetko premyslené a dohodnuté. A vy zakopnete tesne za prahom rodného domu, pri prvom kroku. Veľmi trápny pocit, pocit zúfalej bezradnosti. Odniesla si to pochopiteľne moja žena. Mala mi radiť skôr, alebo mlčať. Hádali sme sa až po letisko, lebo spleť temných cestičiek nás tam našťastie predsa len akosi zaviedla.

Lúčili sme sa srdcervúco. Budú nám tie hádky chýbať. Až do ďalšieho odletu...

BÁSNIK NA ÚTEKU

Vietnamský príbeh

Byť súčasťou jedinej celosvetovej organizácie spisovateľov zvanej PEN International znamená, vypočuť si príbehy z celého sveta. Tento sa týkal vietnamského kolegu, básnika Nguyễn Hoàng Bao Viêt.

Životný príbeh tohto vietnamského básnika sa začína zakázaním jeho kníh. Išlo to ale ďalej, išlo o to zakázať mu nielen publikovať, ale aj písať a čo i len myslieť vo veršoch. Na to je podľa vietnamského komunistického režimu najlepší prevýchovný tábor. Do neho bol poslaný údajne len na mesiac (a len na mesiac si mohol zobrať osobné potreby), v skutočnosti je tu ale pobyt bez akéhokoľvek časového obmedzenia a hlavne bez nádeje na slobodu. V tomto tábore musel Bao Viêt napísať tisíc strán svojej sebakritiky a to nie len formálne, pretože zaváhanie na ktorejkoľvek z nich mohlo viesť k ďalším dômyselným trestom. Stabilnou súčasťou takejto prevýchovy je nielen duševný, ale hlavne fyzický hlad (na mesiac je vydelené na jednu osobu 25 gramov mäsa). Bolo jasné, že náš básnik tu môže pre svoje verše skončiť veľmi rýchlo svoju životnú púť. Preto sa jeho žena rozhodla zasiahnúť a z vlastnej vôle sa stala úderníčkou v práci. Po čase sa jej podarilo získať dokonca aj pracovné vyznamenanie a keď jej ho odovzdávali, vyjadrila želanie, aby sa jej muž vrátil domov, kde ho sama „prevychová“. Na veľké naliehanie sa Bao Viêt naozaj mohol vrátiť domov, ale bez akýchkoľvek občianskych práv. Naopak mal dve hlavné povinnosti – denne sa hlásiť na policajnej stanici a ročne vypestovať 555 kilogramov ryže na pridelenom políčku. Bolo jasné, že toto je len iná cesta k básnikovmu zániku. Preto opäť zasiahla jeho žena a navrhla mu, aby z krajiny emigroval. Bao Viêt sa na cestu aj vydal, ale v poslednej chvíli si to rozmyslel. Nemohol žiť bez svojej rodiny. Preto jeho žena rozhodla, že utečie celá rodina. Verila tomu, že pre jeho poslanie

básnika, tú obetu a smrteľné riziko stojí za to podstúpiť. Po týždňoch a mesiacoch konšpiratívnych plánov nastal deň, kedy sa mali nalodiť na člň, ktorý ich odvezie do neznáma. Ten člň bol jedenásť metrov dlhý a dva a pol metra široký – dosť pre 15 až 20 ľudí. Pred odchodom sa ale nahrnulo k člňu 68 utečencov, z toho 32 detí. Nebolo ich možné odmietnuť a tak od vietnamských brehov odrazil nebezpečne preťažený člň s biednymi zásobami, ale veľkými nádejami. Tá cesta trvala tri týždne. Počas nej ich tri krát prepadli thajskí piráti a keď im už nemali, čo vziať, zobrali nášmu básnikovi aspoň okuliare. Dva krát ich vyhnali od malajských brehov, veľa lodí minulo preplnený člň bez záujmu. V Singapore im aspoň za úplatu vymenili člň za pevnejší, ale znovu sa museli vydať na šíre more. Ku koncu ostal pre všetkých len liter pitnej vody. Básnikova žena už niekoľko dní rozrábala ich dvom malým deťom sušené mlieko v morskej vode. Nakoniec dorazili k brehom Indonézie, ale Bao Viêt ako vyjednávač utečencov musel ešte 250 metrov k brehu doplávať sám, pretože ich člňu nechceli dovoliť pristáť. Po tejto a ďalších tortúrach sa celá rodina dostala do Švajčiarska, kde dnes žijú. Nie veľmi šťastne a ani nie veľmi úspešne, ale žijú. Bao Viêt môže konečne slobodne písať svoje básne. Ale nikto ich nečíta, nikoho tu nezaujímajú.

Nástrahy na cestách

Na cestách sa stávame znovu bezbrannými deťmi, akokoľvek sa poisťujeme. Má nás vždy čo zaskočiť. Čeliť takýmto nástrahám je umenie a sčasti to chce aj šťastie na tých, čo sa zjavujú nečakane, aby nám pomohli. A o tých sa oplatí hovoriť.

BANKA PO INDICKY

Indický príbeh

Globalizácia nás zhýčkala. Uverili sme vo víziu „globálnej dediny“ a tak sa občas vo svete správame ako naivní dedinčania. Aj ja som uveril v zázračnú moc mojej plastickej VISA karty, až kým som pre ňu márne hľadal ten pravý bankomat v indickom pútnickom meste Benárese alias Váránasí. Peniaze som potreboval, ale kde ich vziať? V Indii je našťastie ešte stále funkčná inštitúcia rikšiarov, ktorí vedia na všetko riešenie. Na odporúčanie recepčného v našom nevábnom hotelíku som sa zveril do rúk jedného z nich. Vraj sa ku svojim peniazom určite dostanem.

Rikšiak naštartoval svoju prdi-motorku a hnali sme sa naverímboha ulicami mesta. Až zastal pred nevábnou budovou. Márne som vyhľadával očami nejaký bankomat alebo aspoň vývesný štít solídnej banky. Rikšiak mávol smerom ku vchodu a bez zaváhania ma viedol ošarpanými schodmi na poschodie. Čo som uvidel, zobralo mi dych.

Vyzeralo to tam, ako v podpalubí starej lode, kde namiesto sudov so slanými

rybami sú každé dva metre rozložené stoly s bankovými úradníkmi a na tých stoloch neprehľadné kopy papiera, ktorý vyzerá byť užitočný už len na to jediné (mimochodom, na to jediné ho Indovia nepoužívajú, lebo majú vedierka s vodou). Všade polotma a hluk tlačnice. Kopa stolov, za nimi úradníci a okolo nich hrče domácich Indov. Vyzeralo to beznádejne, ale rikšiak ma neomylnne viedol k jedinému stolu, kde sa ako zázrakom netlačil nikto. Prehodil niekoľko slov s úradníkom a jasne mi naznačil, že toto je ten správny zaklínač môjho bankového konta. Na tom stole nebol žiadny počítač, len veľká pečiatka. A úradovanie začalo.

Indický bankový úradník vzal obradne do rúk moju VISA kartu a zdvorilo sa opýtal na moje meno. Keď si ho vypočul, spokojne pokýval hlavou a vypýtal si môj pas. Ten zo zásady po uliciach nenesím, na to mám jeho kópiu. Zdvorilo si ju pozrel a upozornil ma, že na bankovú transakciu bude potrebovať číslo mojich indických víz. Tie boli pochopiteľne v mojom pase a ten bol spoľahlivo zašitý v bočnom vrecku môjho kufra na izbe v hoteli. Vôbec ho to nezmiatlo a opýtal sa ma, či mi to číslo môže niekto nadiktovať? S úľavou som odpovedal, že áno, veď je tam môj vedecký kolega. Ten bankový úradník bez zaváhania použil jediný sofistikovanejší prístroj na svojom stole a zdvihol telefón. Opýtal sa na meno hotela, vytočil číslo a po chvíli mi podal slúchadlo. Na druhej strane linky bol môj kolega a tak som mu rýchlo vysvetlil, kde môj pas nájde. Číslo víz som o chvíľu mohol diktovať zdvorilému bankovému úradníkovi. Uznalivo pokýval hlavou, len tak skusmo sa opäť pozrel na moju plastickú VISA kartu, ako keby ju na diaľku scanoval, a potom sa opýtal, aký obnos potrebujem.

Bol som v čistom úžase. Bol som totiž svedkom toho ako sa v stredovekých

podmienkach s jedinou novovekou pomôckou dá čeliť dôstojne a efektívne nástrahám najsofistikovanejších technológií. To je tiež tá nádej pre prípad ich zlyhania. Dobrý úradník ešte žije...

JEDINÝ MÚDRY V CELOM ZÁJAZDE

Egyptský príbeh

Turistické zájazdy sú lotériou kolektívneho pohodlia. Akýmsi diabolským mechanizmom sa do každého väčšieho zájazdu zamotajú aspoň dvaja exoti. Ten jeden je všade prvý a na tú druhú treba vždy pol hodinu čakať. Okrem toho tu máme zakaždým manželský pár, ktorý zásadne s ničím nesúhlasí, alebo aspoň protestuje, a vôbec najviac vzrušenia nám dopraje pani, ktorá síce cestuje k moru letecky, ale neznáša lietadlá, more a aj cestovanie. Verte, že tým sme spektrum zájazdových osobitostí (k osobnostiam majú ďaleko) zďaleka nevyčerpali.

Toto všetko sa dá zvládnuť pokiaľ zájazdu vládne neviditeľná a nekompromisná ruka pevného časového plánu cestovnej kancelárie. Nikde inde sa neprejavuje diktatúra tak blahodarne, ako v tomto dočasnom spojení inak nespojitelných indivíduí. Len čo tento drsný, ale nevyhnutný prístup povolí a sprievodca (nedajbože!) dá možnosť rozhodnúť sa pre dve alternatívy, je blaho v prachu a s ním aj zdravý rozum. Takmer zákonite dôjde ku konfliktu zástancov PRE a zástancov PROTI a ak ich do desiatich minút nerozoženie rýchly policajný zásah s nasadením vodných diel, spôsobí to nedozerané následky s trvalými škodami na duši porazených a preto urazených. A vždy sú pri tom nejakí porazení. Sprievodca v našom

autobusovom zájazde z Káhiry do Hurghady presne takúto chybu urobil. Opýtal sa, či by sme sa v strede únavnej cesty rozpálenou púštnou krajinou, v autobuse ktorému skolabovala klimatizácia, nechceli na chvíľu zastaviť a okúpať, keď tú púšť konečne prekonáme. Polovica autobusu bola okamžite PRE a druhá samozrejme PROTI.

Už som zažil takých exotov, čo odmietli ponuku bulharského sprievodcu na večer s koštovkou bulharských vín spolu s večerou, ktorú sme aj tak mali už v cene. Len za tie vína bolo treba mierne priplatiť. Okamžite sa postavil hrdina, ktorý vyhlásil, že zabávať sa dokáže aj bez sprostého chľastu. Okolo neho sa vytvorila skupina pravoverných, bezalkoholových samozabávačiek. Našťastie nezmarili ten večer, len boli, v pozoruhodnej reštaurácii umiestnenej na samom vrchu morského útesu, usadení k zvláštnemu stolu. Ten stôl sa vyznačoval zarazeným tichom, keď nám ostatným za veľkým stolom začali k jednotlivým chodom večere nosiť zdanlivo nekonečné zástupy najrozličnejších (a skvelých!) vín. Po dvoch hodinách, keď našinci už bujaro vyspevovali a tancovali na stole, si skupinka mlčanlivých samozabávačov objednala zlomeným hláskom jednu fľašu vína. Tá ich ale stála!

V autobuse do Hurghady nastala regulárna hádka. Skupina PRE sa rozhodla prekričať skupinu PROTI, ale tí sa nedali. Do toho sa občas z autokarového ampliónu ozval nezreteľný hlas „česky mluvíciho průvodce“, mladého Egypťana, ktorý len nešťastne opakoval „proším, proším...“. Bolo to márne a len prírodný úkaz, v tomto prípade skorý západ slnka, ukončil slovnú delostreľbu. Ale to bol iba odklad, nič sa nevyriešilo. A obe skupiny sa spoľahlivo znenávideli až do konca zájazdu...

Len jediný múdry sa hádky nezúčastnil. Za tie kilometre, čo mlčal, si dokonale

vštepil do pamäti jednotvárnosť púšte, s otvoreným srdcom bez štipky zloby privítal západ Slnka vzápätí dokonalo vyvážený východom Mesiaca, ktorý je tu zvlášť veľký a žiarivý. A vydržalo mu to nad morom piesku a aj morom vody, ktoré sa objavilo čoskoro. Navyše si všimol, že Mesiac tu akoby necúval, ani nepribúdala, ale stúpala a klesala. Jediný múdry si tak dokonalo vykúpala dušu v tej kvapke, čo zostala po plánoch a sľuboch cestovnej kancelárie. Zaspával v tlmenom monotónnom hukote motora vyrovnaný s ľuďmi, aj Prírodou.

Veľmi by som chcel byť tým múdrym. Ale nepodarilo sa. Viedol som tú skupinu, čo bojovala za prestávku s kúpaním...

AKO SOM SA NEOŽENIL V NEPÁLE

Nepálsky príbeh

Akokoľvek si myslíme, že rozumieme tým druhým, do ich hláv nevidíme. A tak vznikajú nedorozumenia.

Konferencia Komisie pre väznených spisovateľov skončila a ja som so zopár kolegami z PEN klubu ostal na pár dní v hotelíku v turistickej štvrti hlavného mesta Nepálu, Káthmandu. Najbližšie poobedie som sa vybral na hlavné námestie menom Dunbar, aby som tam len tak mimochodom (a aj mimo pozornosti cestovných príručiek) objavil medzi inými aj chrám, ktorý je zdobený presne rovnakými drevenými soškami aké sú vyobrazené v Kámasútre. Bol som na ten objav sám, žiadna turistická tlačienka. Urobil som si dostatok fotiek a rozhodol sa vrátiť do hotela. Ale ako nájsť tú správnu cestu v labyrinte úzkych uličiek? Tak som sa

rozhodol zabiť dve muchy jednou ranou, v najbližšom obchodíku kúpiť malý ruksak na plánovaný výlet do nepálskej džungle a zároveň sa opýtať na cestu. Vošiel som a objavil tam milú dievčinku. V duchu som si povedal, že s ňou nadviažem nezáväznú debatu, aby jednanie o cene ruksačiku bolo ľahšie. Začal som opýtaním sa na jej meno. Keď niekoho oslovujete menom, je to osobnejšie. Volala sa Mina.

„Mina, prečo nie si v škole?“, nič múdrejšie mi nenapadlo.

„Dnes máme voľno. Ste tu s rodinou?“

Povedal som, že, samozrejme, nie. Veď som tu pracovne na konferencii...

Bola milá i smelá. Hravo zvládla ľahký konverzačný pingpong a ruksačik mi predala s ľahkým srdcom za veľmi prijateľnú cenu. A po takom dobrom biznise pridala aj ponuku:

„Končím o piatej, zastavte sa.“

Vôbec som ju nepočúval. Mal som, čo som chcel, a ešte som potreboval nájsť správnu cestu do hotela. Vytiahol som vizitku s adresou a Mina mi vďačne ukázala správny smer.

Len som dorazil do svojej izby, klopanie na dvere a za nimi – Mina!

Ja som v tej nezáväznej konverzácii kdesi musel nechtiac vyslať falošný signál. Čo teraz s tým? Minu som pozval ďalej a bezradne jej strčil do ruky výtlačok indického časopisu s mojou poviedkou v hindí. Vzápätí totiž volali z recepcie, že ma tam čaká spisovateľský kolega. Mali sme sa dohodnúť na tom výjazde do džungle v Chitwan Parku. Minu som bez veľkého rozmýšľania nechal v izbe študovať hindí a zbehol na recepciu.

Keď som sa zakrátko vrátil, hneď som rozpoznal, že v izbe sa čosi pohlo. Foťák na